

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kimenet balra a 2es. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppellik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyiteltéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton déln.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Kolozsvár, aug. 6. 1867.

Az „Unio“ mai számában (S.) jegy alatt tehát, a mint látszik, a lap szerkesztője tol-lából egy cikket közöl, mely miután lap-társaira, tehát kérdésen kívül lapunkra is vonatkozik, s ez esetben a főtörvényszék ügyé-be itt-ott elmondott nézeteinket helytelenül reproducálja, azután pedig saját okosko-dását oly alapokra fekteti, melyek nemcsak törvényeinkben, de a régi kormányok általa hibásan állított visszaéléseiben sem léteznek; kénytelen vagyok megtámadott eszméimet vé-den, s (S.) barátunk cikkét taglalva állítá-sainak jogi alaptalanságát kimutatni.

A megyék restaurációjáról szólva figyel-meztettem közönségünket, hogy a kormány-szék, mint 1848-ban is fennhagyott intéz-mény ellen addig, míg a közelebbi törvény-hozás által el nem töröltetik, né keljenek ki, mert ez csak mostani személynézetben törvényte-len, de lényegében törvényes közeg, s reánk nézve ma az a haszna van, hogy Erdély vég-leges assimilációjáig is, ha a felelős minisz-terium a kormányzati tanácsosokat kinevezi, s az így szervezett kormányzati judicialis osztályát Pestre a septemviratushoz beosztja, nekünk azonnal törvényes főtörvényszékeink lesz.

Ez volt tehát az elmélet, a mit én fel-állítottam, s nem az, a mit az „Unio“ mai számában értelmez.

De amugy is, a mint mi állítottuk föl elméletünket, az „Unio“ nem fogadja el, még pedig oly érvek miatt, a melyeket semmi-képpen nem oszthatunk s a melyek ugy törvényeinkkel, mint gyakorlatunkkal teljes-leg ellenkeznek.

(S.)-nak csak kiindulási pontját kellene megfontanunk, s alig volna többet, mit mon-danunk, mint hogy ruente fundamento ruit et superaedificatum.

Ezen kiindulási pontot pedig Erdélyben azon legkisebb jogtudós is meg tudja ron-tani, ki a régi marchalisok előtt tette le tá-blabírói vizsgáját, s ebből áll egész jogtudo-mánya.

Azt állítja ugyanis (S.), hogy 1848 előtt a legfőbb bíróság a királyi udvar székhelyén névszerint az erdélyi udvari korlátnokságnál volt.

Ez teljességgel nem áll.

Az udvari kancellária, mint kormányzó, mint politikai hatóság per fas et nefas nya-kára nőtt ugyan a guberniumnak 1848 előtt, de mint judicialis hatóság — a mennyiben annak lehetne nevezni — törvényeink s je-lesen a C. C. 2. R. I. cz. 11. p. ugyszintén az 1753. II-dik és 1747. 14-dik, s végül a Hármastörvénykönyv 3-dik r. 2-dik cik-kének az 1791-ki 8-ik t.-cikk által magya-rázott értelmében működött.

Nálunk a Comp. 2-dik r. 1. cz. szerint a fejedelem supremus iudiciarius volt, s bi-zonyos kérdésekben birt legfőbb bírói hatalommal, melynek gyakorlásánál ő tarto-zott az udvari tanácsosokat igénybe venni, minthogy a király személye sérthetlen lévén, ezen tanácsosok voltak felelősek arról, hogy a királyi legfőbb bírói ítélet a fennebb idé-zett törvényekkel követeléséhez képpent a törvények értelmében fog kimondatni. Itt te-hát nem a kancellária szerepelt, mint forum, hanem a király, mint summus iudiciarius.

Az ország fő-főtörvényszéke volt a kir. kormányzati és pedig ennek 1823 óta egy udvari rendelet által elkülönített judicialis osztálya. Ezen rendes legfőbb törvényszék mellett bizonyos tárgyakban az országgyü-lés s másokban a productionale forum volt az, mit még a törvény főtörvényszékek közé sorol(lásd 1743. 2-dik t.-cikk), de a kan-celláriát soha és sehol.

Ös törvényeinkben a forumok hatásköréi-nek s illetőleg a pörbeli remediumoknak meg-határozásánál benne lévén ezen záradék: „Salvo in gravioribus recursu ad regem“, igen természetes, hogy recursus után min-den fontosabb per fölmehetett a királyhoz, s így azokra az udvari tanács befolyhatott, de az 1745. 2-dik t.-cz. elég érthetően ki-mondja, hogy ez nem törvény, hanem csak királyi kegyelem alapján történik, recurrálni lehetett kegyelemből, de appellálni nem, mert

a fő-kormányzati, mint legfőbb törvényszék felett rendes appellatorium forum nem léte-zett, ő mint legfőbb hatóság véglegesen ítél.

Voltak tárgyak, melyek e legfőbb tör-vényszék végellátása elől magának a király-nak voltak fenntartva, ezeket az 1743. diki II-dik t.-cikk adja elé ezt mondván:

„Valamint az alsóbb törvényszékekről, ugy az erdélyi törvényes királyi tábláról is minden perek (némelyek kivételével D.) a törvény szabálya s a haza bevett szokása szerint a királyi kormányzati, mint felső vizsgáló törvényszék elébe bocsáttassanak fel. Erdélyország mondott fejedelemsége fő-főtörvényszékeiről pedig (t. i. a kor-mányszékről, országgyűlésről, s productionale forumról) ingó és ingatlan jók iránti ügyek 3000 aranyat tüke summában örök vagy azt felülhaladó, hasonlóképpen a személyességet tárgyzók is névszerint felségbántás, pártütés, hazaárulás minden ellenzés nélkül appel-latio mellett ő Felsége legfőbb meghatáro-zása s megítélése végett bocsáttassanak fel.

A több szintegy vagyoni mint személyi ügyek, amaz említett felső törvényszékekről appellatio után fel nem bocsáttatnak, a re-cursus királyi kegyelemből mindenkinek meg-engedtetvén.“

Ezen törvényekből világosan látszik, hogy csak is minő tárgyakban volt appellá-tio és pedig a királyhoz, mint summus ius-ticiarius, nem pedig a kancelláriához mint valami legfőbb törvényszékféhez. Appella-torium forum volt még a király az 1747-iki 14-dik t.-cikkben kijelölt bányászati ügyben. Ennyi volt bírói hatásköre.

És mindnyájan jól tudjuk, kik 1848 előtt is éltünk s kísértük törvénykezésünk s bíráskodásunk folyamatát, hogy az appellá-tiók s recursusok ezen törvények alapján történtek, s a fő-kormányzati soha sem szűnt meg Erdély legfőbb törvényszéke lenni.

Nem áll tehát a mit (S.) cikkében ezen alapra felállít, hogy az 1848-diki törvények eltörölve a kancelláriát, abban Erdély fő-törvényszékét is eltörölték volna, sőt éppen leginkább a miatt tartották meg a fő-kormány-széket, miután ennek politikai hatáskörét az akkori miniszterium meglehető gyorsan ke-zébe ragadta. S épp ezért igen helyesen és törvényesen cselekedett b. Kemény Ferencz ő nmga 1861-ben, midőn a centralisták bé-csi semmisítő törvényszékétől Erdélyt meg-mentette, s a törvényszék judicialis osztályá-nak helyreállításával törvényes legfő foru-munkat rehabilitálta.

A gr. Nádasdi-Reichenstein uralom alatt a gyűlölt osztrák törvények újból érvénybe léptetvén, miután ezek a summus iudiciari-usság eszméje alapján negyed fokú bírósá-got oly alakba nem ismerék, s miután a cen-tralisatio érdeke volt, mindent Bécsbe összon-tosítani, teremtetek törvénytelen úton, és tör-vényeinkben nem létező alakban egy legfőbb törvényszéket, a mely, fájdalom, még ma is fangál, miután a 63-diki törvénytelenségek a legfőbb hatalom által eltöröltettek, s így a de-leatur e törvényszékre is kimondatott.

Igy áll a dolog, s mi teljességgel nem örvendenék annak, a minek (S.) cikke vé-gén örvend, hogy ha ezen törvénytelen fő-törvényszéket nemcsak hogy mással — a mi vagy törvényeinken alapulna, vagy a minisz-terium szabad kezéből folya ki — föl nem cserélnek, hanem éppen a szintén nem a fe-lelős miniszterium kinevezéséből eredett kor-mányzati tanácsosokat rendelnek oda a fő-törvényszékhez kisegítőül hosszabb időre.

Mi e dologról másképp voltunk értesít-ve, nekünk hiteles egyéniség azt mondá, hogy a miniszterium által fog egy főtörvényszéki személyzet kineveztetni, a mely azonnal a pesti septemviralis táblába beosztatik.

Mi ez ellen semmi kifogást nem ten-nénk, erre a miniszterium részint a neki en-gedett szabad-kéz jogánál fogva fel van jo-gositva, részint uniónk után a magyar curiá-nak, mint Erdély legfőbb forumának a se-paratio előtt, kétségbe vonhatlan illetékessége, részint az (S.) által is felemlített 1848-diki közös országgyűlésen e tárgyan hozott ha-tározat egy ily intézkedést a mi jogérzetünk előtt is igazolna.

És valóban mi más, törvénynek meg-felelő módját nem látjuk annak, hogy Erdély

rögtön jogos főtörvényszékhez juthasson, mint vagy a fennebbi, mint a miniszteriumnak engedett szabad kéz kifolyását; vagy pedig azt, a mit mi állítunk fel, s a mely mellett következő törvényes alapok szólnak:

Az 1848-ki törvények Erdélyben a fő-kormányzati fennhagyták, ezen fő-kormány-szék judicialis osztálya gyakorolta törvényeink értelmében a legfőbb bíráskodás jogát, az igazságszolgáltatás pontossága s a miniszteri felelősség azt követeli, s ez 1848-ban is meg-határozott, hogy az erdélyi részek főtör-vényszéke Pestre tételessék át, a septemvira-tushoz beosztassék; a természetes következe-tesség tehát azt kíváná, hogy a miniszterium (miután erdélyi országgyűlés többé nincs) ne-vezze ki a gubernium judicialis osztályát, s azt költöztesse fel sietve Pestre.

Ez utóbbi esetben az 1848-diki törvé-nyek értelmében cselekednek, az előbbi eset-ben pedig a szabad kéz jogánál fogva azt tenné, a mire általunk az országgyűlésen fel-hatalmaztatott. Mind a két eset a törvényes-ségnek vagy jogérzetünknek megfelelő volna; de azon harmadik esetet, mit (S.) védelmébe vesz, mi nem képzeljük egyébként, mint most de recenti szűkebb kisegítő eszköznek, azon, reméljük, rövid időig, míg egy jogszerűbb alapú főtörvényszék szervezését, kinevezését s Pestre átköltöztetését a miniszterium vég-be viheti. Ezt várjuk mi, s így állottak e tárgyan a vélemények a képviselői körök-ben is.

Dózsa D.

Kolozsvár, auguszt. 8. 1867.

Napi hírek s távirati közlések szóltak arról, hogy az országgyűlés e hó végével összehivatnák s három héti működés után november közepéig új-ból elnapoltatnék.

Bármennyire óhajtnak, sőt nekünk erdélyiek-nek már csak az új processualis rendszer bizonyos és siető behozataláért is bármennyire érdekünkben áll, hogy az országgyűlés mielőbb összehívassék s működését folytassa; megvalljuk, azon hirt, mely a parlamentnek oly rövid szakokra osztott ülésezését helyezi kilátásba, kedvezőleg nem vebettük.

Az erdélyi képviselőknek föl- és leutazási költsége tetemes összegre rug, s képviselőink leg-nagyobb része rendkívül nagy anyagi vagyonnal nem rendelkezhetik, s vasutaink nem lévén, nehéz-kes közlekedési eszközeinkkel még jelentékeny testi huzerolódásnak is vagyunk kitéve a gyakori le- és felutazásokkal; innen van, hogy akkor is, midőn az országgyűlés két-három hetes szünetlél-seket tartott a Királyhágón inneni képviselők leg-nagyobb része Pesten helyt maradt.

Ha a képviselőnek rendes évdíja járma, a mit ezt annak idejében Halász képviselő indítvá-nyozta, hogy így Pesten állandó szállást tarthatna, vagy ha legfeljebb, a mi igen méltányos volna, a képviselő lakhelyének távolságához mért útiköltsé-gé az ország pénztára hordozná, ekkor lehetne ily szaggatott gyűlésezéseket is tartani; de most három hétre az oly messze távolban lakó képvise-lőket összegyűjteni, s ekkor az országgyűlést újból ha hétre elnapolni, a távol lakó képviselők tete-mes romlására útne ki.

Az országgyűlésnek elég dolga van arra, hogy összehivatva munkálkodását legfeljebb az ünnepekre vagy szüretre eső egy-két heti szünettel szakadat-anul folytassa, s azt hisszük, hogy ha szeptember szepén ismét összegyűjtenek, van mit dolgozni egész a jövő évi július augusztus hónapokig, sőt jó lesz, ha a legszükségesebb reformokkal a tör-vényhozó test addig is készen lehet, mert hisz sok-kal több feladat vár a magyar országgyűlésre, mint azon feladatok voltak, melyek egykor az angol hosszú parlamentet eredményezték.

Ha tehát összehinak minket, hibanak akkor, midőn annyira készen van tárgyaival a kormány, hogy az országgyűlés folyamatát meg ne szakaszsa, mert a mai világban, midőn éppen a nemzet jobb-ai búsz éven át tartott anyagi és szellemi nyomás s minden közbefolyás s közjavallomtól elszigetelt-ség miatt anyagilag tetemesen meg vannak rontva, az igen silányul díjazott képviselői állásnak ily ter-vekkeli súlyosbítása által, oly áldozatokra kénysze-ritetnének, a melyeket hazafi kötelességérzetből megtehetnek ugyan, de a melyeket mégis igen örö-mest kikerülnének.

Örvendünk tehát, midőn ezen hirt utóbbi tu-lóztatásokkal kétségbevonva látjuk. Óhajtnak, hogy az országgyűlés minél hamarabb összehívassék; de

azt is óhajtnak, hogy ha összehivatott, legyen elég kész anyag munkálkodására, hogy újabb elnapolá-soknak kitéve ne legyen, míg fontos feladatait meg nem oldotta.

Egy képviselő.

A megyék autonómiaja 1848-ban.

I.

Az utóbbi években annyit emlegettünk 48-at, hogy ma már nincs oly fia e hazának, ki erről bármí keveset ne tudna mondani.

Azonban mi, kik 48-ban még nem voltunk activ polgárai a magyar államnak, csak a megyék 48-ki autonómiajáról akarunk megemlékezni most, midőn az akkori alap szerint szervezik a megyé-ket. Ez, azt hisszük, nem lesz egészen érdektelen!

A magyar alkotmány legjellemzőbb vonása 48-ig a megyék autonómiaja, a megyeuralom volt. A magyar megyék jogához és hatalmához még a svájci kantonok egykori souverainitása sem volt hasonlítható. A megye nemcsak korlátlan volt te-rületének hatáskörében, de lényeges befolyása volt az ország törvényhozására is. A magyar követek háza nem a nép, sőt nem is a rendek, hanem csak is a megyék képviselőiből állott.

Minden megye, terület és népességi tekintet nélkül, két követet küldött, kik azonban a megyék utasításai által meg voltak kötve.

A magyar alkotmány ellenségei gyakran sze-meinkre vetették a megyeünkormányzat vétkes ered-ményeit, hogy alkotmányellenes támadásait ezzel védjék és erősítsék. Nem lehet tagadni, hogy a megyék törvényes autonómiaja időnkint kihágásokra vezetett, s a megyei gyűltemekben korlátlan ural-kodó, zajos nemesség, melynek kebléből állították ki a tisztikar, politikai helyzetével egy elfoglalta ma-gát, hogy anyagi ügyeire kevés gondot fordított. Ha azonban egyrészt az utak romlottak, az isko-lák elhanyagoltak, s a földmivelés, kereskedelem s ipar emelésére a megyék részéről kevés gond fordított: másrészt bizonyos, hogy a megyék voltak a magyar alkotmány alaposzlopai s biztosí-tói a nemzeti életnek.

A kormányzásnak a magyar alkotmányos jo-gok korlátozására tett minden kísérletei meghiusul-tak a megyék törvényes ellentállására, s meghiu-sultak még akkor is, ha az uralkodásnak sikerült az országgyűlés többségét megszereznie.

A német olvasók, kik a magyar megyei gaz-dálkodásról annyi iszonyatost hallottak s olvastak, az itt elmondottakra fejüket fogják esoválni, s meg nem foghatják, hogy egy intézmény oly kinövés-ekkel hogyan lehetett a szabadság öre?!

És pedig az volt.

A folyondár gyöngye kuszó növény, mégis gyakran elég erős egy omladozó épületet védeni a végleges összeomlástól.

E miatt nem akarták Magyarország legfelvi-lágosultabb fiai is a megyék autonómiaját megren-díteni, bárha annak kinövéseit sajnálattal látták be, sőt éppen szilárdul kívánták azt fenntartani mind-addig, míg Magyarországnak alkotmányáért har-colni kellett, s azt magára nézve teljesen biztos-nak nem látták.

Hogy minő álláspontot foglalt el Magyaror-szág alkotmánya alapján, s a szentesített kőtecs-kezt képpent Ausztriához? — nem akarjuk itt bő-vebben fejtegetni, valamint azt sem, hogy Magyar-ország Ausztriához valjon realis vagy personalis unióban állott e

A hatalom nemcsak a megyéknél volt, sőt sokkal inkább az országgyűlésnél és a — felelős miniszteriumnál!

Ócsai Árpád.

Lapok a Kossuth Lajos hazajöveteléről.

Nem sokszor volt a magyar journalistica nagyobb bővében a tárgynak, mint jelenleg; de a mi e pillanatban a lapok figyelmét főképp magára vonja, az különösen a váci választás után előnyomult kérdés, ha Kossuth Lajos hazajöhet-e vagy sem.

A baloldali „Pesti Hírlap” többi közt így szól a tárgyhoz:

„Kossuthnak haza kell jönni, mert csak a hazában bent, az országgyűlésben, nagy szellemének fegyverével, tehet legelőbb szolgálatot a hazának, ki zárhatja el előle a működési tét?

A baloldali igen jeles vezetői vannak, de vezére nincs, innen volt az a szembetűnő ingadozás a jobb oldallal szemben, innen a határozatlanság, mely szerint senki sem tudja, hogy igazán demokrat elveket képvisel-e, vagy nem?

A baloldali tehát vezér kell, a ki határozott eszméket tüztűn zászlójára, és ha a miniszterelnöknek azon elve: „az önkormányzat a demokracia” aképp fejlődik, miszerint az aristocratia kizárólagossága mind világosabbá lesz, szükség, hogy az ellenpárt határozottan a demokracia alapjára álljon s ha előbb nem, egy új választáskor azonnal tömörülve lesz. — Magyarországon forradalmi hangulat távolról sincs, de a liberalis eszmék elfojtása előbb vagy később újabb bajoknak tehetné ki a hont.

Minék veszen el Kossuth a hazán kívül, ha a hazában használhat? Neki csak abban az esetben nem lehet bejőnie, ha feltétlenül azt szabják, hogy a politikai működéstől tartózkodjék, vagy ha maga belátja, hogy a hazának többé szolgálhat nem tehet. Így érthető a nyibusz fentartása, így érthető a következetesség.”

A „Pesti Napló” felelvén a „Hon”, illetőleg Cs. azon állítására, mintha a 67-esek rettegének a Kossuth hazajövetelétől, így ír:

„A 67-esek határozott pártállást foglalnak el, mely nem egy azon állásponttal, melyen Kossuth áll. Ha Kossuth haza jön és ellenzéki állást foglal, az igen természetesen lesz. Elfoglalta 1848-ban is, győzött is, és Deák F. visszavonult. Ezt megkísértheti még egyszer. A 67-esek nem magukat féltik, ha félnek, hanem féltik a hazát; a hazát pedig nem Kossuthról féltik, hanem féltik az 1849 és 65 közé esett időszaktól, attól, a mi 1848 után bekövetkezett. Ők legrosszabb esetben le fognak szorítani ismét a színtérrel, s kénytelenek lesznek ismét várni, míg az idő tette intő őket, ha különben az idő mást nem gondol akár közülük egyikkel-másikkal — mert hisz mindenki halandó — vagy tán éppen az egész nemzettel.

A 67-esek tisztában vannak magukkal.

Ugy van-e ez a baloldallal is? — Minő álláspontot foglal el a baloldal Kossuthal szemben?

Ha Kossuth hazatér, annak első következménye a forradalom a baloldal beblében, s az ennek következtében való feloldás, ha Kossuthnak csak félig sikerül is az, a mit a baloldal egészben tulajdonít neki. Második következménye lehet csak azon változás, mely a jobboldal pártállására háramlik belőle; de ezt parlamentarizmus harez fogja megelőzni, melynek kimenetelét ma aligha lehetne megjósolni, annyival inkább, mert a baloldal az országház közepét foglalván el, van jobb szárnya és balszárnnya, mit — ha Kossuth ketté vág, egyik jobbra dől, a másik balra esik.

A Deák-párt, mint párt, állani fog akkor is, a balpártnak a legszebb kilátása nyílik, hogy frakciót olvadjon.

Kérdjük kinek van oka, hogy Kossuth hazatérésétől rettegjen?

A bécsi lapok is feszült figyelemmel kísérik a Kossuth-kérdést. A „Volksfreund” a megválasztásban a győztes forradalmat látja, s a következtetésért a magyar kormányt teszi felelőssé. A „Debatte” e gómba támadásra megjegyzi, hogy nem ért egyet a „Vlkfrd”-al, mert aligha ez is egyértelműnek tekintendő a Concordatum egy konok ellensége megválasztását a Concordatum eltörlésével. A magyar kormány — mondja odább — nem áll oly gyenge lábán, s ezért nem is tartotta a Kossuth megválasztását akadályozandónak. A kormány tudja, hogy az ország többsége áll mögötte, s azért erősen éri magát, s nem retteget azon nyomban, mely Kossuth nevét környezi. Azon napon azonban, melyen megkísértenék Kossuth megválasztását oly elvilleges tényre emelni, mely Magyarország sorsát érdekli, megmutatandja a kormány, hogy erős lábán áll, és hogy a győzelmet a kezében van. — A „Presse” hiszi ugyan, hogy a Kossuth fellépése élénk küzdelmet idéz elő, de szerinte a legyőzött fél most nem Deák, hanem Kossuth Lajos lesz. Kossuth — ugymond — ma nem az, a ki 1848-ban volt. Rajta is bizonyult, hogy a hazától hosszas távollét a hazai viszonyok helyes politikai felfogását gátolja. A forradalmi idők elmúltak, mit tehetne ma Kossuth a jelenlegi országgyűlésben 1848-ki politikájával?

A „Journal des Deb.” a panszlavizmusról.

Egy idő óta — írja a „Journal des Debats” — a német lapok és levelezések sokat foglalkoznak azon agitatióval, mely az osztrák birodalom szláv népei közt működik. Nem csak Galiciában, hanem Horvátországban és Dalmatiában is mozgalmak észlelhetők, melyek közös forrásból látszanak eredni. Az Ausztriában uralkodó közvélemény ezen agitatiót az egyes tartományokban elszórt orosz ügynökök fondorkodásainak tulajdonítja.

Nem lehet tagadni, hogy egy év óta, a mióta Ausztria, egy borzasztó háború által meggyengítve, minden igyekezetét arra látszik fordítani, hogy birodalma különböző részeinek szoros egyesítése által helyzetét megszilárdítsa: Oroszország kettőzött erőfeszítéssel azon dolgozik, hogy az ausztriai szlávok elégedetlenségét feléleszsze és táplálja, és meggátolja a kiegyezést, melyre a bécsi kabinet oly erőlyesen és őszintén törekszik. Legelőször is Galiciát választották az orosz emissariusok működésük terének; egy korábbi cikkünkben eseteltük már: hogyan működtek az orosz ügynökök ezen tartományban azon pillanatban, melyben az osztrák kormány Goluchowszky gróf kinevezése által a lengyelek iránti rokonszenvének első jelét és zálogát adta. Elmondtuk, hogyan kísértették meg az oroszok a ruthenek közt egyenlenségeket előidézni és az új kormány békítő politikáját ellensúlyozni. Ezen idő óta Oroszország terveiről a fátyol lelebent és emissariusainak titkos működése a szláv világ minden részeire kiterjedt. A napjainkban mutatkozó mozgalmak első látható eredményét képezik azon politikának, mely bármely ártly alatt a szláv törzs minden népet Oroszország köré igyekszik csoportosítani, és melynek programját a moszkvai ethnographiai congressus oly szabatosan körülírta.

Nem akarunk ezen congressusról szólni, míg ez művét be nem fejezte, és utolsó szavát el nem mondta. Ma resumálhatjuk főbb eseményeit, s ezekből következtetést vonhatunk a congressus jellemére és céljára. A moszkvai ethnographiai kiállításnak — úgy mondják — nem volt egyéb célja, mint egy nagy ünnepély alkalmával az orosz birodalmat képező minden népfaj példányait egy helyen összegyűjteni. Csak hogy az egész világ tudja, hogy ezen oly fennfenn hirdett összejövetel valódi intentiója egy nagyszűrt panszlav demonstratio előidézése volt. Hogy erről meggyőződhesünk, olvasunk csak el az orosz lapok jelentéseit azon ünnepélyekről, melyek a szláv népek egynevezett képviselői tiszteletére rendezettek.

A szónokok, kik lakomák és ünnepélyek hoszsza sorozatában szót emeltek, beszédeikkel minden kételyt eloszlatnak. Legelőször így egy dalmata, Danitó úr, a zárai néplap szerkesztője, emlékeztet, hogy 1806-ban az orosz hajóhad védelmezte a dalmatákat Franciaország ellen, és hogy viszont Dalmátia az utolsó keleti háború alkalmával befogadta az angol és francia csirkálók által töltözött orosz hajókat. Legújabbban is, 1858-ban orosz hajók megjelentek Dubrovnik előtt, hogy a dalmatárai keresztyéneket az ottoman elnyomás ellen oltalmazzák. A csehek nem kevésbé hizelegtek moszkvai gazdáiknak.

Brauner, Rieger és Palacky urak, a cseh országgyűlés tagjai, lelkesedve szóltak a szláv testvériségről, és kevésbe mult, hogy elragadtatásukban az Oroszország köré csoportosult szlávoknak a világhatalmat oda nem ígérték. A sz.-pétervári ünnepélyeken látni lehetett a szerb zászlót az orosz lobogó alá tűzve, és mintegy emennek védszárnyai alá helyezve. Milutinovic, szerb pap, azt nyilatkoztotta, hogy a sadowai ütközet keleti Európa sorsát eldöntötte. Véggépp elválasztotta — ugymond — a német világot a szlávól. Csak egy teendő van még hátra: a szláv kérdés megoldása, ez pedig kizárólag a szlávokat, és különösen Oroszországot illet. Mi többiek, mi keleti szlávok, mi orthodox szerbek reméljük, sőt meg vagyunk győződve, hogy Oroszország nem fog a kossói catastrofhárol megfelelni, hanem ellenkezőleg, mielőbb megteendő kötelességét, és hozzá fog kezdeni azon munkához, melynek teljesítése neki jutott feladatul. Én tehát a keleti kérdés gyors megoldását indítványozom.

Milutinovic úr beszédét ajánljuk figyelmébe azoknak, ha ugyan még vannak olyanok, kik azt hiszik, hogy az 1866. osztrák-porosz háború csak németeknek németekkel összekocczanása volt, melynek nem kell szükségképpen a népek szövetségében és kölcsönös hatalmukban lényeges változásokat előidézni. A keleti szlávok ezen manifestációja egyenesen a nyugot ellen volt intézve, s a lengyeleknek becsületére válik, hogy ily szövetekezést viszszaütastottak. De különösen Törökország és Ausztria volt kitéve az ethnographiai congressusbeli szónokok ellenséges célzásainak. „Ma még — így kiáltott fel egyikük — várják megbosszultatásukat Kossuth és Fehérhegy legyőzöttjei!”

A moszkvai kiállítás tehát Tolstoy urnak, az orosz oktatástügyi miniszternek biztosítása daczára nem volt egyéb politikai demonstratióval és mi igen megfoghatjuk, hogy a közvélemény Ausztriában fel volt izgatva. Mit szólna hozzá az orosz kormány, mely ezen manifestációkban élénk részt vett, ha Ausztria Krakóban congressust rendezne, melyre a Vistula melletti lengyelekkel együtt meghívna a lithvániai, volhyniai, podoliai és ukrainai

lengyeleket és ott hangzatos szavakban fejtegetnék azon nyomort, melybe a moszkvita elnyomás a régi Lengyelország felsorolt tartományait döntötte? Mit szólna továbbá hozzá, ha aljas ígéretekkel Berlinbe édesgetnék Kurland és Lithvánia német lakosságát? Oroszország, mely a legheterogénebb népfajok bízart vegyékét vagy helyesebben legzavarosabb zagyvalékát képezi, igen oktanul cselekszik, ha a népfajok egyesítése mellett kardoskodik, és különösen, ha önmagát állítja fel azon központul, mely köré Európa összes szlávjainak gyülekezniök kell. Valjon mi maradna Oroszországból, ha helyreállítaná a lengyel tartományokat, melyeket 1772—1795 óta erőszakkal bitrol? egy rakás finn- vagy tatárfajbéli nép, német dynastia alatt. Nem, bármint mondanak, és bármint tegyenek, sem Szentpétervárot, sem Moszkvában, hanem Varsóban, vagy Krakóban van a szláv törzs központja, és úgy szólván szíve. A követelések, melyekkel Oroszország nagyravágó politikája előlép, a legvastagabb geographiai tévedésen alapulnak.

Levelezés.

Kolozs, aug. 5. 1867. — Mult hó 25-kén a tisztújítási előmunkálatok befejeztetvén, a communis megválasztatott Hájós János kormánybiztos úr közbejöttével, ki a választási elnökséget is szíves volt elvállalni. A tanácsai és törvényszéki személyzet megválasztása azért halasztatott mára, mivel 610 választó közül alig volt jelen egy száz a sürgős mezei munka miatt. Ma fennitstelt választási elnöki közbejöttével csendesen folyt le a tisztválasztás, csupán a királybírói állomásra törént titkos szavazás, a többi állomások, a kijelölt bizottmány ajánlatára, közfelkiáltás után választatnak meg azok, kik eddig ugyanazon hivatalba voltak. Főbíró — ki egyszersmind törvényszéki elnök is — lett Pethe András, királybíró Zábukliv Tivadar, tanácsosok: Kún János, Bartha Mihály és Nemes Elek, a két utolsó törvényszéki pótló bíró is a törvényszéknél. Törvényszéki tanácsosok: Veres Sándor és Farkas Lajos. Jegyzők: a közigazgatási osztálynál: Méhesi Sándor, a törvényszéknél: Zábukliv Sándor. A közügyészti és vizsgálóbírói állomások az új communis által fognak a kir. kormányzék útján megalapíttatni.

Valamint az 1861-dik évi tisztújításkor, ugy most is sürgette a polgárság a város pénzéről számoldatni az illetőket. E tárgyban írásbeli folyamodványt is adott be egy néhány polgár. A kormánybiztos úr tapintatosan megnyugtatta az illetőket.

Befejeztetvén a tisztválasztás, indítványoztatott, hogy tiszteletünk s szeretetünk kifejezése tekintetéből Hájós János kormánybiztos urat a város diszpolgárságával tiszteljük meg. Lelkesedéssel fogadtatott a választók által.

r. 1.

Kövend, július 20. 1867. *) T. szerkesztő úr! Olvasám becses Közlönyének 88-dik számát, látam t. barátimnak hozzáam intézett nyílttéri felhívását, s figyelemmel észlelém önnök a nyílttéri ciklik alkalmából írott vezércikkét.

Érzem, hogy e kétszeres felhívásra el nem halgathatok, s felelek azon reményben, hogy so rainnak a nyílttérén kívül is helyet fog engedni. Gyermekekoromban kezdtem volt hegedülni is tanulni; de csak hamar azon meggyőződésre jöttem, hogy rossz muzsikuss leszek belőlem, s így abba is hagytam; mert szerencsémre muzsikai hallásom volt, hogy a hamis hangokat kivehessem. Zene-szerzésre még kevésbe gondolhattam, de tanultam mégis annyit, hogy minden nagyobbszerű zenének introductioja szokott lenni, a mely mintegy előre jelzi az alaphangokat, a melyeket a szerzendő mű magába foglaland.

Egy ily introductioja volt az aranyösszéki tisztújítói bizottmányoknak is a m. főkirálybíró úr által folyó hó 4-kén F. Vinczen tartott előleges értekezlet, hova a név szerint felszólítottak vagy 30-an egybe valánk gyűlve, itten kellett volna az akkor szerzendő, de már megszerzett műhöz az előhangokat adni. Én magam is bátor voltam hangot adni a megválasztandó hivatali személyzet irányában, s adott a székeknek egy igen tisztelt b. tagja oly hangot, a mely engem még inkább lehangolt arra nézve, hogy a létrejött compositioha örömmel benn maradhassek.

Főkirálybíró úr ő méltósága az előértekezletet bezárta s eloszlánk a nélkül, hogy a componálódó mű felől valaki magának tiszta fogalmat szerezhett volna. Mindenkinek belátására volt bízva, hogy a szerént eseeledjék. Képviselőink az nap érkeztek haza, s az egyik, G. M., az értekezlet derekára. Barátimnak tán az eshetik zokon, hogy miért nem tartottak ők is értekezletet, azt hiszem, ha idejek lesz, tették volna; de egy a f. miniszterium által kinevezett főkirálybíró által már megtartott értekezlettel szemben ellenértekezletet tartani oly képviselőknél, kik a miniszterium pártján voltak, talán helytelen politika lett volna; ez, azt hiszem, menti őket a világ s barátim előtt is. Hogy személyi kérdésbe nem vegyültek, s a pártion feljűl állottak, ez tán éppen becsületükre válik.

*) E levél, melynek helyes felfogásáért szívesen adunk helyet, a szerkesztő pár napi hazarándulása miatt későt.

Szerk.

Előleges harez és heveskedés itten semm sem volt, sőt az éppen kerültetett, ha lett volna, talán az eredmény is más lesz. Lehet, hogy az egyik hitte, hogy az nem lehet így, s a másik hided vérrrel dolgozott, hogy ez így legyen — és innen a sok levél a lapokban székünköl, és innen az utóbajok felajdulásai.

Azt mondja ön, hogy az 1861-ki felbomlás-kor nézete volt, hogy nem kell minden esekély politikai szereplőnek lemondani, ugy tudom, ez a „Korunk”-nak még inkább nézete volt; de mi, daczára e nézetnek, lemondottunk, és ön azt mondja, hogy „ez lélek emelő jelenet volt”, azt hiszem én is, hogy az volt, s még inkább az lett volna, hogy ha a kormány aztán hazafiakat nem kapott volna, kik helyünket nem mondhattam, hogy pótolják, de neki hiv eszközei legyenek.

Valjon lélekemelő volt aztán az: ha közűlünk, az elhírhedt okmányok mellett lemondottak közül, sokan mindjárt a lemondás után hivatalt keresünk és fogadtunk is el? valjon ha vannak ilyenek, nem ugy tünhetnének-e fel a közvélemény előtt, hogy a hazafiság czége alatt másokat ijesztettek a havataltól, azért hogy maguk a concurentia hiányában könnyebben juthassanak hozzá? és valjon ha ezen időben, midőn a hivatalnokok után a főnököknek hajtóvadászatot kelle tartani, akadtak, kik elég hazafiak voltak magokat el nem fogadni, nem lett volna-e méltányosság, a figyelmet most legalább rájuk is kiterjeszteni? nem hiszem e kérdésre különbözö feleletet adhatnánk. *)

Eltérve ezektől az eredményt én is annak tekintem, a mi, t. i. a választók bizalmának, még azt sem állíthatom, hogy hivatali tekintély közvetítésével született volna meg, mert hogy kolászik megott mik történhettek, arról semmit sem tudhatok, s alkotmányos, s még hozzá rendes időszakban nem vagyok barátja az oda be- és kisugásoknak, s hogy mégis ez alkalommal lemondottam, azt nem is egészen az eredmény idézte elő.

Azonban azt sem mondhatom, hogy szükség-e esetére magamat ellenzéki tartanám, nem is látom célját és szükségét most a kormány ellenében, s nem hiszem azt, hogy alkotmányos időben a hivataloskod

morussággal és aggályllyal töltene el. Mert bármi magasar becslésként is a porosz állam haderejét, önkényes és kényszerített szövetségeseivel együtt: önhiúság volna arra biztosan számítani, hogy ezen harcban csakugyan győztes is lesz, sőt Poroszországgal szemben esetében is, hogy utána erősnek és megzilárdultnak fog mutatkozni.

Valóban bámulatos, mily könnyelműen fogja fel némely németországi ezen komoly eshetőséget; az pedig egyenesen vétekné mondható, ha valamely rész, mely magát „német”-nek nevezi, a jelen feszült állapot ilyenmő megoldásán dolgozik. Azt persze laikusok meg nem ítélik, hogy mennyire fejlődtek már a dolgok a diplomácia színpadai mögött. Azonban a nyílt tények reményt, sőt talán biztosságot is nyújtanak az iránt, hogy Ausztria nincs még Franciaországhoz kötelezőleg csatlakozva. Beust úr aligha fog egy ily szövetség veszélyeire és következményeire nézve csalódni. Igaz, hogy a mióta Ausztria Németországból erőszakosan kiszorított, nincs egyéb kötelezettsége, mint önmaga és jövője érdekében Franciaországgal való minden közelebbi szövetségéstől tartózkodni.

Sőt többet mondunk: a dolgok jelen állásában az osztrák politika vezetőjére nézve elkülöníthetetlen szükség, a jó viszonyt Franciaország irányában fenn — és a sokat emlegetett szövetség lehetőségét nyitva tartani. Két nagyhatalommal szemben, melyek egyike az Ausztria vesztére törekvő szláv mozgalmak védnökéül tolja fel magát, másika pedig lehet, hogy szoros szövetségben áll vele: Ausztriának nem maradna egyéb választása, ha kitűnnék, hogy a porosz politika is megalázásán és felbomlásán dolgozik. Az önfentartás kötelezettsége előtt el kellene enyészniük mindazon erkölcsi és anyagi aggodalmaknak, melyeket a francia szövetség eszméje kelthetne, de csak ha már bizonyos volna, hogy az orosz-porosz szövetség megkötve, vagy ha Poroszország annexiók útján tovább haladni elkötelezte van.

Csak hogy bizonyos-e ez, visszavonhatatlanul áll-e ez?

Poroszország nincs azon helyzetben, melyben Ausztria, hogy népei érzelmeivel és emlékeivel ellenkező szövetséget az elutasíthatatlan szükségkel kellene mentegetni. Ha Franciaország fenyegeti, még ma is közelebb fekszik, hogy Ausztriával szövetségessé, minthogy Oroszország mellé álljon, melynek segélye az eddigi tapasztalatok szerint legalább is kétséges, habár Ausztria jelen sajátos helyzetével szemben ez esetben talán hatalmasabbnak és hatásosabbnak bizonyulna is, mint az eddigi orosz szövetségek. Oroszország szövetsége Poroszországra nézve még aggályosabb volna, mint Franciaországgal Ausztriára nézve. Mert azon esetben is, ha ezen szövetség győzelmi díja Oroszország részére a Bosporus, Poroszország részére pedig a Rajna-mélek, Bajorország, Svábföld és Baden volna: a győztes szövetségesek Ausztria romjai felett összeveszenének.

Poroszország nagyon is drágán fizetné meg az orosz szövetséget, ha régi német területeket átengedni, és német kultúrát a szlávoknak feláldozni kénytelenítenék; sőt drágábban még mint Ausztria a francia szövetséget, melyet csak a Rajna-partok árán vásárolhatna meg. Valjon ily kilátások képesek-e az orosz-porosz szövetség „nagyszerű kombinációja” iránt lelkesedést kelteni: ennek megítélését azokra bizzuk, kik ezen szövetség mellett a saját terén oly buzgóan küzdenek.

Bármi súlyos vétket követett is el Franciaország, s különösen annak jelenlegi uralkodója Ausztrián, ezen állam felbomlása nem áll érdekében; a keleti kérdésben Franciaország ugyanis már Ausztria barátságára van utalva.

Valjon ezentúl Ausztria fog-e szorosabban és egyéb eshetőségekre nézve is szövetségni Franciaországgal, ez nehezen függ a birodalmi kanczellár szabad akaratától. Csak kevés körében Poroszországnak és az ennek vezetése alatt álló Németországnak van a közvélemény annyira megvesztegetve és félrevezetve, hogy Ausztria elleni ellenséges indulatában csehek és horvátokért lelkesülne.

Nem szabadulhat azon aggodalomtól, melyet Ausztria elvesztése célzó agresszív-politika eszméje benne felkelt. Az orosz szövetség vagy Oroszország keleti terveinek német vér és német erők általi közvetlen vagy közvetett támogatása iránt ösztönös és öntudatos ellenszenvet érez. Végre eléggé igazságos, hogy elismerje, miszerint Ausztria egy orosz-porosz szövetséggel szemben, mely lételet veszélyezteteti, nem lehet tétlenségre kárhoztatva. Csak hogy fájdalom ezen s egyáltalán minden közvélemény biele a berlini államférfiak előtt igen gyenge lábon áll. Ha csak saját nézetei nem terelék Bismarck grófot más útra, a közvéleménynek nehezen fog ez sikertülni. Ha pedig még legesekélyebb hatalma van, itt az ideje, hogy fenhagyon erélyvel, egyhangul és hatalmasan nyilatkozzék az orosz szövetség ellen, és az Ausztriával kibékülés mellett. Csak hogy igen kétséges: vajon van-e erre kilátás? Annyi azonban bizonyos, hogy azon pillanatban, melyben megszűnnék egy orosz szövetség veszélye és nem kellene többé attól tartani, hogy a prágai békekötés Ausztria megkérdőztetése nélkül mellőztetik, a birodalombeli közvélemény (mely pedig jelenleg nyomatókosb a németországinál) hangosan és egyértelműleg a francia-osztrák szövetség ellen nyilatkoznék. Annyit pedig Beust uról

eddig hivatalkodása után is fel lehetne tenni, hogy sem Franciaország iránti rokonszenv, sem Poroszország iránti ellenszenv nem köthet vele politikai szövetséget, hanem hogy politikáját egyedül csak Ausztria érdekei és tényleges szükségai vezérik.

DUNAFEJEDELEMSÉGEK. A kormány eleni agitatio Jassyban, ha mindjárt eddig még némileg csendesen is, de folyamatban van és minden percben formaszerinti mozgalmá váló fajlással fenyeget, a mi egyébiránt talán nem is volna a kormányra nézve kedvezőtlen, mert miként a két nap óta nagyon elterjedt hírek mondják, Károly herceg el van határozva arra használni fel a kedvező alkalmat, hogy az alkotmányt felfüggeszse s a diktatórt megragadja.

Múlt hó 27-kén Bukurestből érkezett távirati rendelet folytán gyalogság, lovasság és tüzérség ment Romanba, hogy az unio ellen nyilvánulandó minden manifestációt elnyomjon és az ott összegyűlt moldvai követeket szuronyok által képezett szűk körbe szorítsa. A kormány által legközelebb kiadott parancs, miszerint a hatóságok minden uniellenes mozgalmat elnyomjanak, sokkal tisztább, semhogy ezéjait kétsébe lehetne vonni.

A separatista-párt minde mellett szigorun elhatározottnak látszik programját kivinni és nem ijesztetni magát vissza az aug. 6-ra kitűzött követgyűlés magatartásától, egyedül az alkotmány által megadott gyűlekezési jogra támaszkodván és ignorálván a szuronyokat.

Ha szem előtt tartjuk az eljárást, melyet a kormány ez ügyben megkezdett, fenyegetéseit és hatalmi terjeszkedését, továbbá az itt szerzett tapasztalásokat, melyek szerint a szabadság, mit az esküvel garantizott alkotmány biztosít, éppen oly könnyen megsemmisíthetik, mint a papiros, melyre írva van, — akkor ezen két következtetésre jutunk: először a kormány üdvözi az alkalmat oly alkotmány eltörlésére, a mely itt tisztán lehetetlen dolog, mi mellett biztosan vél számíthatni a katonaságra, — vagy másodszor: a separatista párt annyira biztosan érezi magát, hogy már elkövetetheti a vakmerő lépést, mi végből a Jassytól 8 mérföldre eső Roman várost választotta működési alapul, hogy a jassyi katonaság egy részét oldalt vonja és azután, míg minden szem Romanra tekint, Jassyban jelt adjon a felkelésre.

Az utolsó feltevés még azáltal is indokoltatik, mert e pártnak teljes szabadságában állt a követgyűlést éppen egy megtartani Jassyban, mint a 10,000 lakossal bíró Romanban, és mert el kell lennie a kormány főlebb említett rendszabályaira készülő, nem volt szabad elfelednie: miszerint arra nézve könnyű feladat leend katonaságot küldeni Romanba, a mi tetteg történik is. E szerint nem kell felednünk, miképp az elszakadó párt valószínűleg talált eszközöket, melyekkel a katonaságtól való félelmet kissé csökkentse.

Azon körülmény, melynélfogva éppen az elszakadó párt van ezuttal látszólag törvényes téren, és éppen ezáltal akarja a kormányt erőltetni, hogy rendkívüli eszközökhöz nyuljon, szintén kétféleképpen magyarázható; mert ha győz e párt, magok az oláhok között is több követőt találánd, és ez esetben Európa előtt is mintegy erkölcsi jogosultságot nyer, míg ellenkező esetben ismét az alkotmány mögé fog rejtőzni és a gyűlekezési jogról szóló cikkre hivatkozik.

Egyébiránt akármint álljon a dolog, a kedélyek megingataltalan felizgatrák, az agitatio folyamatban van és rövid idő múlva talán már megtudjuk, melyik oldalra állt a siker?

KÜLÖNFÉLÉK.

— Magyarország két fővárosát, Pestet és Budát egyesíteni akarják. Már rég nem ártott volna, hisz a nemzet úgy sem ismer Budát és Pestet, hanem Budapestet.

— A hányadbizottmány e hó hó 4-én Pesten konferenciát tartott. Elnökéül Sennyeit, előadón Csengerit választotta meg. Tárgya a gyűlésnek a bécsi eljárás módzatának megállapítása volt.

— A honvédségélyzési-alap javára Kolozs megye főispánja, b. Józsi Lajos úr önmaga 500 ftot ajánlott fel nrberi papirban.

— Az erdélyi románok közelebből tudgyűlést akarnak tartani városunkban. Az összegyűlés ideje még határozottan tudva nincs.

— A salzburgi cs. palotában már készíttik a francia pár elfogadására szánt termeket. A nagy vendégek megérkezése napja még mindig nincs teljesen meghatározva, a valószínűség azonban e hó 16. és 18-dika mellett harcol.

— Gans Mór, lapszerkesztő, magyar nemesseget nyert s a Ludasi előnév használása részére megengedtetett.

— Kinevezettek a honvédelmi miniszteriumhoz: Gelich Richárd és Bernáth Lajos osztálytanácsosokká; Aschermann Ferencz az erdélyi gazd. egyet. titkára, volt honvéd-erzede és Békei István titkárá.

— Egyik pesti lap azt a hirt hozza, hogy Garibaldi — kit e pillanatban Róma előtt kivont karddal, rohamot vezényelve jött képzelünk — nemsokára Pesten lesz. Hogy mi hozza a leghire-

sebb olasz hőst Árpád fiainak országába, arról hallgat a krónika; hanem azért szabad nekünk már egy kis nemzeti büszkeségtől mérsékelt irigységgel tekinteni az egymásután annyi nevezetességet látott, boldog pestiekre.

— A muszkát Szegeden a nép közt azon hir terjesztésével akarja megkedveltetni az a párt, melynek legelső és legutolsó czélja az önérdék, hogy Kossuthral szövetséget, s így ketten fogják megmenteni Magyarországot. — Ugy hiszszük, illető helyeken igyekezni fognak a terjesztgetőknek minél szűkebb mozgathatási kört szabni ki.

— A horvátoknak muszka szelektől megíngatott része már az adó megtagadásához is fogott; mint a „Pozor” írja, így tett közelebből a bosiljevvi kerület. Az orsz. pénzügyigazgatóság a helytartótanácshoz fordult, hogy ez ügyben intézkedjék.

— Vukovics Sebő 1849-ki igazságügyminiszter hazatérőben van; ugyanezt írják Véber ezredesről.

— A bécsi hadügyminiszter a „Pr.” szerint rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében azon ujczok, kik az idén az 1866. decz. 28-diki csász. rendelet alapján besoroztattak, ha az 1858-i seregkiegészítési törvény szerint felszabadítottak volna, minden szolgálatól fölmentendők.

— A m. hó 28-kán dühöngött vihar mindenfelé nyomait hagyta. Emberélet is esett több helyt áldozatul, így például Mákóban (Kolozs megye) a villám két embert ütött agyon. Magyar-Derzse községében (Dobokamegye) pedig a forgószél egy a mezőn szénát gyűjtő embert felragadtatott s a hulló villámok czéltáblává tette, s már teljesen elégett öltözettel vágta a földhöz a holttestet. A Királyhágón tulról is nagy károkról írnak, de a legnagyobbat Vukovár szenvedte, hol, éppen a szélvész megindulásakor gyalván meg egy ól, 80 ház égett porrá; N. Kikindán ugyanekkor 25 ház hamvadott el. Több helyt csoportosan tördelte ki a fákat, s az erdő közt vonuló országutakat a kereszttől kasul döntött fák által járhatatlanná tette. Elmaradt tornyokat is tört ketté. Egyszóval, nagyon elmaradhatott volna.

— A vándor czigányok megtelepítésében intézkedések történnek; az igen óhajtott jó eredmény persze az illető hatóságok eljárásától függ, mert a Bach-rendszer is, bár ez az egy nem volt magyarellenessé intézmény — mint tudjuk — tett e tárgyban valamit — papírra, hanem, mert csak is erre tette, a hosszú körmü sereg maig is élvezi a más lovával s tyúkjával támogatott, s a helységek nézve annyira káros „arany szabadság”-ot.

— Zágrábból aug. 1-ről írják: A Raueh báró uradalmán történt s táviratilag már is közölt sajnos eset igazán szomorú fényt vet a mi — fájdalom — még mindig rendezetlen urbéri viszonyainkra. Még az ellenszegülő parasztok s a katonaság közt lefolyt véres összefutásra vonatkozólag közelebbi adatok hiányzanak, ma csak annyi van tudva, hogy a parasztok a színhelyen először megjelent szlunai határezredre száznak olyképp szegültek ellene, hogy a századvezénylő kapitány, H., a politikai hivatalokkal egyetértve tanácsosnak vélte, a tulnyomó erő elől kitérni s egyetlen lövés nélkül visszavonulni. Csak miután Zágrábmegye részéről Károlyvárból még egy Gyulay-ezredbeli század lön requirálva, s a parasztok az e két századot vezénylő tisztek s az illető politikai hivatalnok jóakaratu figyelmeztetése daczára sem akartak hátrálni, következett be az említett véres összefutás, melynek áldozatai számarra még nincsenek pontosan tudva; s a mely drámanak záradéka csak a zágrábi fenytő törvényszék helyiségeiben fog eljtszatni.

— A szultán czime. Most, midőn a nagyur ő felsége körutja által az általános figyelem tárgya lett, nem árt, ha teljes czimét is megjegyezzük magunknak. Legfőbb czime padisah, a mi annyit jelent, mint fejedelmek atyja vagy a királyok királya. További czime: Isten helytartója, a próféta utódja, a mozlimek főpapja, vagy a hívők páncsnoka, a világ menedéke, az istenség árnyéka és unkiar, avagy emberölő és verívő. Ez utóbbi czim a szultánok amaz egykori jogára vonatkozik, mely szerint szabadságukban állott naponként 11 embert minden indoklás és igazságszolgáltatási forma nélkül megöletni. 1839-dik évben a szultán e jogáról is egy hatti-scherif, vagy magas leirat által lemondott.

— Bukurestben aug. 1-jén ült össze a román congressus. Erre Oláh-Moldvaország, Bukovina, Erdély s a Bánság, Bessarabia s Macedoniából hivatnak meg a román törzsek. Kevésével a congressus összetűlése előtt értekeztet tartottak, hogy valjon az idegen román törzsek képviselői hivatalosan fogadtassanak-e el? Az értekezlet erre tagadlag felelt, hogy elkülönítsék annak látszata, mintha a szomszéd államok politikai ügyeibe akarnának avatkozni. A román congressus bevallott czélja egy akademia alapítása, mely minden román törzsrre nézve egységes nyelvtant s helyesírást alapítana meg. Ezenkívül az akademia feladása lenne, hogy a románok egytűvé tartozásának érzelmét ápolja. Ennek folytán a congressus tagjai, annak befjeztetése után is az akademiával folytonos összeköttetésben maradnak.

— Egy furcsa óra van Pest egyik vendéglőjében kitéve. Ebben az a nevezetes, hogy

egész szerkezete kenyérdarabokból van összeállítva, csak az óraszám van szalmából s az inga fából készítve. Egy fegyenec készítette unalmában.

— Egy honvéd asszony. Mily rendkívüli és rendkívülségükben, ugyszólván, természetellenes tüneményeket képes létre hozni a hazaért való határtalan lelkesedés, annak példáját mutatja Szilágyi Ida asszony, ki Szatharmegyeében Király-Darócson született, s az odaváló lelkész lánya. 1849-ben, midőn a forradalom árja mind hatalmasabban kezdé általzúgni a két hazát, a lelkes leány nem tudott megmaradni az atyai hajlék alatt; erélyes természetű tette unszolta őt. Kolozsvárt felcsapott honvédnek a 2-dik zászlóalj 3-dik osztályához, hol is, mint honvéd-vadász tizedes szolgált. Ottlik Gyula főhadnagy alatt, kinek igazoló bizonyítványát maig is hiven őrizi. — Az emlékeztetés 49-ben sok véres küzdelmet megosztott férfi honvédtársaival; a lelkesült leány négy csatában vett részt, ott volt Fehérvár ostrománál, hol fején sebet is kapott, a miért érdemjelt ígérték neki, mi azonban a dolgok gyászos fordulata következtében csak beváltatlan ígérlet maradt. Csatazót azután még az oroszok ellen és Janku ellen. 1849-ki októb. 4-én Szászsebes és Szerdahely között több honvédvadászszal együtt fogságba esett és Szebenbe vitetvén, október 4-től 6-áig osztrák katonai törvényszék elé állították és szigorun vallatták, hogy mi indította fegyverforgásra? Erővel halálra szeretnék volna ítélni, mert az ilyen természetellenes nő, azt mondták, halált érdemel. Végre nagy ügygyel bajjal mégis csak szabadon bocsátották. Jelenleg Pesten tartózkodik s a honvéd-bizottság előtt kellőleg igazolta magát.

—

nehány csöpp ásványi sósavat kell önteni, mi a nyál mérget feloldja, s így ennek mérges hatása elenyészik. Bár igaz volna! — Angolországban pedig Benjamin Brodie vesztett kutya által megmart tehenét salétromsavas ezüst pokolkő (Salpetersaures Silber) oldatnak a sebhe való becsipegetése által mentette meg.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverés: Kolozsmegyében, Györgyfalván: Dindár Elek és neje fekvőselei sept. 14. oct. 14. — Alsó-Fehérmegyében, Alamóron: Jakab Márton fekvőselei sept. 23. oct. 28. — Maros Várhelyt: Koncz József háza sept. 16. oct. 16. — Tordamegyében, M.-Hudokon: Tankó Mihaila fekvőselei augusztus 16.

Felhívás. A Bilnska-testvérek tömege hitelezői felhívtnak követeléseiket aug. 12-ig Torda városa törvényszékénél bejelenteni. — Kolozsvári ácssegéd Jakab Ferencz, külföldeni holtta nyilvánítás fenyegetése mellett, magát a kolozsvári törvényszéknek jelenteni felszólítatik.

HIVATALOS.

Sz. 1752 1867.

351

(260)

(2—3)

Árverési hirdetemény.

Az alóli királyi adó- és gazdasági-hivatal által folyó 1867 év augusztus hava 21-én felsőbb helyeni helybenbányás fentartása mellett, nyilvános árverési uton az alábbi megnevezett fiscalis jószágok 6 egymás után következő évekre haszonbérbe fognak adni, u. m.

A jószág megnevezése	a haszonbéri idő fog tartani		kikiáltási ár	
	metől	meddig	frt.	kr.
A décsakui jószág korcsma nélkül.	1868 május 1 sőtén	1874 április 30-áig	422	50
A disznópataki jószág korcsma-joggal együtt	"	"	601	—
Erdő-szombattelke	"	"	15	77

Az árverési és haszonbérleti feltételek valamint az illető jószágok terjedelmét tartalmazó Leltárak az árverés napja előtt is Décsen az alóli hivatalnál megtekinthetők, melyek az árverés napján az árverés megkezdete előtt fel fognak olvastatni.

Mire tehát bérvegyők a kiúzóit napon reggeli 9 órára a kikiáltási ár 10% vel mint bántpénz (Vinculum) továbbá erkölcsi és vagyoni állapotjukról szóló hiteles bizonyítványokkal ellátva meghívtnak, azon megjegyzéssel, hogy illően bélyegzett és bántpénzzel ellátott írásos ajánlatok addig is bényújthatók.

Az erdélyi kir. adó- és gazdasági hivatal. Décsen, július 31-én, 1867.

(128)

Augsburgi valóságos

ÉLET ESSENTIA

dr. Kicsow J. G.-tól.

Az ugynevezett háziszerek közt ezen essentia az első helyet foglalja el és kitűnő hatása valamint kifogástalan készítése által világhírűvé vált, úgy hogy sok háztartásban, főleg faluhelyt, hol orvos nincs oly hamar kéznél, mintigen kipróbált házi orvosként mindig kéznél tartják és igen nagyra becsülik.

Bővebb felvilágosítást ad az essentia leírása, mit kívánatra ingyen megküldenek. Nagyüveg ára 1 frt. kissebb 50 kr. postai elküldésnél 15 kral több. Főraktár Erdélyre nézve WOLFF JÁNOS gyógyszerésznél Kolozsvárt.

(201)

LEGKITÜNBŐBB SZÉPÍTŐ-SZEREK.

Dr. BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE

(A kölni víz quintessentiája.)

Eredeti üvegekben 1 frt 25 ujkr.

Kittűnő minőségben nemcsak mint illat- és mosdó-víz, hanem mint dicső gyógyerejű segédszer, mely az ételszerveket élcsíti és erősíti.

Dr. Borchardt orvost. NÖVENY-SZAPPANA

Az arczbőr szépítésére és épen tartására, és minden bőrtisztatlanság ellen, valamint mindenmű fűrdőkhöz nagy sikerrel használható. — Lepecsételt eredeti csomagokban 42 kr. —

Dr. BERINGUIER NÖVÉNYI HAJFESTŐSZERE

(Teljes tokabon kefével és csészékkel 5 frt.)

Mint tökéletesen csészereznek és teljesen ártalmatlannak ismert szer a hajak és szakál úgy a szemöldök minden árnyazatu színre való tetszés szerinti tartós befestésére.

Dr. LINDSE TANÁR

növényi rud-hajkenőcse

fokozza a haj fényét és hajlékonyságát, alkalmas egyszersmind a hajdomoknak épen tartására. — eredeti darabja 50 kr. —

Dr. BÉRINGUIER

növénygyökér-olaja

— hosszabb használatra elcséges üvegekben ára 1 frt. o. é. —

A legalkalmas növénygyökér-olaj készítése, a haj és szakál épen tartása, erősítése és szépítésére, úgy szinte a kellemetlen fejkörpa és sömörképződés megállítására.

Dr. Suin de Boutemard Fogpasztája

egész és fél csomagokban 70 kr. és 35 kr.

A legutányosabb, legkényelmesebb és legbiztosabb szer a fogak és foghús épen tartására és tisztítására; e paszta egyszersmind az egész szájjáregnek igen jótékony üdösget kölcsönöz.

BALZSAMOS OLAJBÖGYŐ-SZAPPAN.

Mint szelid és hathatós mindennapi mosdószert, még a leggyöngyöbb bőrű hölgyek és gyermekek számára is igen ajánlatok. — Eredeti csomagban 35 kr. —

Dr. HARTUNG

CHINAHEJ OLAJA

A haj tenyésztésére és szépítésére a legjobb chinahej lefőzése balzsam-olajjal. — Ára 85 kr. —

Dr. Hartung NÖVÉNY-HAJKENŐCSE

A legathatóbb, táplálóbb folyadékok és növényrészekből, a hajnövelés előmozdítása és élcsítésére. — Ára 85 kr. —

Valamennyi fentebbi czikk, mint feltűnő tulajdonságuk által dicséretesen bebizonyult tárgyak valóságukért jótállással kizárólagosan kaphatók: Kolozsvárt: WOLFF J. és ENGEL J. gyógyszerészeknél, valamint: Beszterce: Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer. Brassóban: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévár: Bosniák A. Décsen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: Horváth F. Ferencz. Erzsébetváros: Schmidt A. K.-Férférvárt: Rusz János és Mathenyi Emil gyógyszerészek. Kézdi-Vásárhelyt: Fejér Lukács. Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D. Medgyesen: Breckner Károly; és Vándory & Brandsch. Segesvárt: Misselbacher J. B. és fia. Sz.-Ujvárt: Placintár és fia gyógyszer. Sz.-Régenben: Kinn János G. és Wagner Traugott. Szász-Sebenben: Weissbüchel Ad. G. Sebenben: Zührer J. F. és Lurz János. Székely-Keresztúron: Binder Márton. Seps-Szentgyörgyben: Vitályos Béla. Sz.-Udvarhelyt: Kanitz J. A. gyógyszer. Szeredában: Gozsy A. Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác. Tasnádon: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalathmán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

UJ POSTA.

— A világtárlaton kiállított fényképezési és szolgálati lovakat, melyek Poroszországból érkeztek, nagyon szigorú kritika alá vonták a jury, minélfogva egy porosz biztost következő fenyegetésre ragadták: „Akár találnak önök e lovakkban kivételt, akár nem, azok májusban megint itt lesznek és a Szajnából fognak inni.” — E nyilatkozat általános sensációt gerjesztett.

— Az „Epoque” bizonyosnak mondja, hogy Porosz- és Oroszország között f. évi áprilisban szövetségi szerződés íratott alá, a mely azonban csak akkor fog érvényesített, ha a körülmények követelendik.

— Párisból, aug. 5-ről, távirják: A császár tegnap a világtárlat külföldi biztositait fogadta, s az átnyújtott feliratra eként válaszolt: „Miként önök, úgy mi is mindenkor örömmel fogunk visszaemlékezni ezen nemzetközi ünnepélyre. Önök a munka eszméjének képviselői minden világrészekből meggyőződhetek, miszerint valamennyi polga-

rosult nemzet arra törekszik, hogy egyetlen családot képezzen. Fogadják köszönetemet a hozzám intézett szavakért a császárné és fiam névében is, kik osztoznak hálámán önök fáradozásáért, rokon-szenvenben személyük iránt és a világéke tekintetében táplált óhajimban.”

— A berlini „Nordd. Ztg” aug. 5-ki számában következőképp nyilatkozik: „A császár tegnap beszéde valahára a némelyek által a francia politika iránt táplált bizalmatlanságnak végső maradványát is eloszlatta. Semmi esetben sem vagyunk feljogosítva, hogy azon békenyilatkozatok öszintességében kételkedjünk, melyeket a francia kormány tanusít. A francia sajtó is mindinkább élénkebben lép fel azon igérettel, mely szerint határozott igyekezete oda irányul, hogy a barátságos viszonyok Német- és Franciaország között fenntartassanak.

— Az „Epoque” hallja, hogy az olasz kormány Velencében, Paduában, Vicenzában, Trevisóban és Udineben jelentékeny fegyverkészleteket foglalt le, valamint egy Bresciából Rovigoba intézett fegyver-

szállítmányt s 20,000 francot tartalmazó ládát. — A „Journal de Paris”-nak még azt is jelentik Velencéből, miszerint Poroszország husz milliót adott Garibaldi rendelkezése alá. — Ellenben azon hír, mintha az olasz csapatok és az önkéntesek összecsaptak volna, félhivatalosan demontiroztatik.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Aug. 5-kén: 5% Metaliqués 100 frt 57.25. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 68.—. Kamat 60 25. 1860. Kölcsön 86.30. Bankrészevény 702.—. Hitelintézet részvény 200 frt 181.10. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 126.75. Ezüst 124.—. Cs. királyi arany 6.02 1/2.

Augustus 3-án: Földtehermentési kötvény Magyarországi 68.—. Erdélyi 64.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

(263)

ISKOLAI KÖNYVEK ÜGYÉBEN.

Alóli egész tisztelettel felkéri a t. tanár és tanító urakat: hogy a jövő iskolai évre szükséges tankönyvekre megrendeléseiket mielőbb sziveskedjenek megtenni, hogy a netalán meg nem levőket a kellő időre megszerezhessem.

Nagyobb mennyiségű megrendeléseknél a küldeményeket bérmentve küldöm, saját kiadásaimból pedig az illető tanár uraknak, s a szegényebb sorsú tanulók számára ingyen példányokkal szolglok.

Föld-gömbök, Átlaszok, és egyes föld-abraszok jutányos árban kaphatók.

Kolozsvárt augusztus hó 1867.

STEIN JÁNOS.

erd. muz. egyll. könyvtáros és kiadó.

(40)

8/8

(9—*)

A kolozsvári kir. szab.

ZÁLOG-KÖLCSÖN-INTÉZET

kölcsonőket ad a következő tárgyra:

- 1) ingóságok, az-az minden értéktárgy, a mely már használatban volt;
- 2) drágaságok, az-az ékszerek, drágakövek, arany, ezüst- s más nemes ércből készült áruk;
- 3) áruk, az-az még használatban nem volt kész iparkészítmények és más kereskedelmi czikkek;
- 4) értékpapírok, az-az mindennemű állam- és iparpapírok, földtehermentesítési kötvények, záloglevelek, magán-sorsjegyek és más nemű értékpapírok, a melyek a börzén árutatnak.

Mindenkinek jelszavától függ személyesen vagy mások által nyújtani be a zálogokat, miután az intézet sem a tulajdonos, sem az átadó nevének bejelentését nem kívánja s az intézet minden tüzete szigorú titokban tartatik.

Az elfogadott tárgyakról zálogjegy szolgáltat ki, a mely pontosan megőrzendő, mert csak ennek előmutatása mellett váltható ki vagy tehető be újból a zálogtárgy. A benyújtott tárgyakat az intézetnél alkalmazott becső becsüli meg, kivéve az értékpapírokat, mint a melyek bérzefolyama képezi becsértéküket. Minden elfogadott zálogra a becsértéknek legalább 60%, és legfeljebb 90 százaléka adatik kölcsön. A kölcsönök csak egész forintokban számíttatnak. A legkisebb kölcsönösszeg egy forint.

A kölcsönök a felek kívánsága szerint egy hótól hat hóig terjedő időre adhatók, de a zálog a lejárat napjáig bár mikor kiváltható, vagy újból bethetető. A lejárat napon túl ki nem váltott, vagy újból be nem tett (át nem irt) zálogokat az intézetnek joga van azonnal elárverezni s a tulajdonos csak az intézet követelésének fedezésé után fennmaradt összeghez tarthat jogot. A zálogjegyre a bétetés és lejárat napja föl van jegyezve. A zálogkölcson részletenként is visszafizethető.

Ingóságok, drágaságok és áruknál a kölcsönök után évenként 6% kamat s a következő mellék-díjak számíttatnak: Fővételi- s becsüsi-díj: 1 óra 1%, 3 óra 2%, 6 óra 3%. Raktár- és biztosítási-díj egy egész évre 3%. A kamat és mindezen díjak csak a zálog kiváltásakor vagy átírásakor fizetendők. — Értékpapíroknál becsüsi és biztosítási díj nem számíttatik.

Részletesebb felvilágosítást nyerhetni az intézet irodájában. Vidékiek posta útján értekezhetnek az intézetnél.

A legolcsóbb fehérruha a világon.

nagy árleszállítása

Modern Lajos első és legnagyobb vászon fehérnemű gyáranak Bácsban Tuchlauben 11. sz. a.

Férfiak, hölgyek és gyermekek számára majdnem neveltséges végeladási árakon.

Az anyag valódisága, a jó munka és divatos modor felől kézzel nyújthat, az anyagra leszállított árak dacára, melyek kétségkívül mindenkit bámulatra ragadnak, és a legcsekélyebb kísérlet után több után-megrendelést fognak eredményezni. Megrendelések bármely irányban minden igénynek megfelelőleg teljesíttetnek. Nem a legjobban álló vagy tetsző ingek azonnal visszaküldhetők.

Bár mily nagyságu fehérneműk árjegyzeke.

Szabott árak, még az ismét eladók és kereskedőknek is változatlanok.

Kész férfi-ingek, a legjobb kézimunka.

Fehér fonal vászoníng	2 frt 50 helyett csak 1 frt 80.
Finomfaj redős mell	4 frt 50 helyett csak 2 frt 80.
Finom irlandi, vagy rumburgi ingek	6 frt — helyett csak 2 frt 80.
„ hollandi vászoníng	6 frt 50 helyett csak 3 frt —
„ rumburgi kézzé szőtt ingek	7 frt 50 helyett csak 3 frt 50.
Legfin. rumb. ingek legszebb kézimunkával	10 frt — helyett csak 4 frt 50.
Legfin. belga battiszt-vászon	12 frt — helyett csak 5 frt 50.

Fehér és színes schirting-ingek.

Uri-ingek fehér schirtingból	3 frt — helyett csak 1 frt 80.
Legfin. francia schirting	4 frt 25 helyett csak 2 frt 80.
Legjobb divatu színes ingek	2 frt 50 helyett csak 1 frt 80.
Diszes színes schirting-ingek	4 frt 50 helyett csak 2 frt 50.
Valódi francia színes battiszt-ingek	6 frt 50 helyett csak 3 frt 50.
Legjobb fehér bál-ingek legfin.	6 frt 50 helyett csak 3 frt 50.

Vásznak, zsebkendők, asztalkendők.

Legfin. irlandi, vagy rumburgi 50 rőf	50 frt helyett csak 24 frt.
Igen finom vászon battiszt-zsövet 50 rőf	80 frt helyett csak 45 frt.
Jó vászon zsebkendő, féluczet 1 ft, 1 ft 50, 1 ft 80, egész 2 frt.	